

УДК 330.32 (47)

Темербек А.О., аспірант, Донецький національний університет імені Василя Стуса

ДИСПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ ІННОВАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

В статті запропоновано детальний аналіз диспозиції України у глобальному інноваційному просторі, а саме оцінено позиціонування у глобальних інноваційних індексах, індексах конкурентоспроможності та людського розвитку. При розгляді динаміки позиціонування за субіндексами, визначено слабкі та сильні сторони української інноваційної системи. Так, до драйверів інноваційного розвитку України можна віднести людський капітал, який є конкурентоспроможним за своєю якістю освіти та професійною кваліфікацією, та ємність внутрішнього ринку. До складових, що зумовлюють критичне відставання української інноваційної системи віднесено макроекономічне середовище в країні та розвиток інституційного забезпечення. Визначено, які країни є лідерами в глобальному інноваційному просторі, що дало змогу виокремити конкурентні переваги цих країн. На засадах проведеного аналізу зроблено висновок, що для розвитку інновацій в Україні необхідно, перш за все, створити ефективне інституціональне середовище, яке забезпечить економічне зростання, розвиток талантів та підвищення рівня людського розвитку.

Ключові слова: інновації, інноваційна активність, економічне зростання, конкурентоспроможність, індекс.

5 табл., 4 рис., 8 літ.

Темербек А.О.

ДИСПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ ІННОВАЦІЙНОМУ ПРОСТРАНСТВЕ

В статье предложен подробный анализ диспозиции Украины в глобальном инновационном пространстве, а именно проведена оценка позиционирования в глобальных инновационных индексах, индексах конкурентоспособности и человеческого развития. При рассмотрении динамики позиционирования по субиндексам, определены сильные и слабые стороны украинской инновационной системы. Так, к драйверам инновационного развития Украины можно отнести человеческий капитал, который является конкурентоспособным по своему качеству образования и профессиональной квалификации, и емкость внутреннего рынка. К составляющим, которые обуславливают критическое отставание украинской инновационной системы отнесены макроекономическая среда в стране и развитие институционального обеспечения. Определено, какие страны являются лидерами в глобальном инновационном пространстве, что позволило выделить конкурентные преимущества этих стран. На основе проведенного анализа сделан вывод, что для развития инноваций в Украине необходимо, прежде всего, создать эффективную институциональную среду, которое обеспечит экономический рост, развитие талантов и повышение уровня человеческого развития.

Ключевые слова: инновации, инновационная активность, экономический рост, конкурентоспособность, индекс.

Temerbek A.

DISPOSITION OF UKRAINE IN THE GLOBAL INNOVATIVE SPACE

The article offers a detailed analysis of Ukraine's disposition in the global innovation space, namely, the assessment of positioning in global innovation indexes, global competitiveness index and human development index. When considering the dynamics of positioning by subindexes, the strengths and weaknesses of the Ukrainian innovation system are identified. So, the drivers of innovative development of Ukraine include human capital, which is competitive by its quality of education and professional qualifications, and the capacity of the domestic market. The components that cause the critical lag of the Ukrainian innovation system include the macroeconomic environment in the country and the development of institutional support. It is determined which countries are leaders in the global innovation space, that made it possible to distinguish the competitive advantages of these countries. On the basis of the analysis it was concluded that for the development of innovations in Ukraine it is necessary first of all to create an effective institutional environment that will ensure economic growth, the development of talents and the enhancement of the level of human development.

Keywords: innovation, innovation activity, economic growth, competitiveness, index.

Постановка проблеми. Інновації є ключовим фактором економічного зростання і підвищення добробуту будь-якої країни. Усі успішні сучасні інноваційні системи мають у своїй основі інноваційний бізнес-сектор. Удосконалення виробничих процесів і створення нових продуктів і послуг має життєво важливе значення для міжнародної конкурентоспроможності, успіху в бізнесі, а також для створення високовартісних робочих місць і вирішення масштабних соціальних і екологічних проблем. Тому для того, щоб бути процвітаючою і успішною в наступні десятиліття економіка країни має опиратись на високопродуктивну науку та дійову інноваційну систему. Для України питання конкурентоспроможності інноваційного сектору є актуальним, що і зумовило вибір теми дослідження.

Метою роботи є оцінка та аналіз позиціонування України у світових рейтингах інноваційного розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Науково-практичні дослідження щодо проблеми формування інноваційної складової національної економіки, а також ролі інновацій у формуванні національної конкурентоспроможності знайшли відображення у працях вітчизняних і зарубіжних науковців: А. Гальчинського [1], А. Гражевської [2], В. Гейця [1], Л. Федулової [3] та ін.

На сьогоднішній день важливим питання є визначення сильних та слабких сторін інноваційного простору української економіки та промисловості. Доцільним при вирішенні даної проблеми може стати аналіз позиціонування України в глобальних інноваційних індексах та оцінка динаміки за субіндексами.

Аналіз стану інноваційної діяльності потребує спеціального аналітичного дослідження, яке передбачає визначення індикаторів інноваційної діяльності для аналізу, проведення самого аналізу та виявлення основних трендів розвитку.

Визначення індикаторів здійснено відповідно до середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік [4], які визначили розвиток інновацій та реформу у сфері інтелектуальної власності однією з складових першої цілі Уряду – “Економічне зростання“, а створення нової системи управління та фінансування науки – третьої цілі “Розвиток людського капіталу“.

Цільовими кількісними показниками, яких передбачається досягнути до кінця 2017 року і в середньостроковій перспективі, є: з

ростання рівня наукоємності валового внутрішнього продукту: у 2017 році – до 0,8 відсотка, у 2020 році – 1,5 відсотка;

зростання питомої ваги високотехнологічної продукції та послуг у структурі експорту товарів і послуг: у 2017 році – до 9,5 відсотка, у 2020 році – 15 відсотків;

місце в рейтингу Doing Business 2020 – не нижче 30;

підвищення позиції України за глобальним інноваційним індексом: у 2020 році – 50 місце;

посилення позиції України за індексом приваблювання талантів: у 2020 році – 80 місце; індекс людського розвитку 2020 – входження до 50 кращих країн.

На міжнародному рівні широко використовується інтегральна оцінка стану розвитку інноваційної системи. Україна представлена у кількох міжнародних рейтингах, які оцінюють інноваційний потенціал, технологічну та інноваційну конкурентоспроможність. Найбільш авторитетними є Глобальний індекс конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index), Індекс ведення бізнесу (Doing Business Index), Індекс людського розвитку (Human Development Index).

Індекс людського розвитку (ІЛР) наводиться з метою більш збалансованого оцінювання прогресу країни та врахування її зусиль в напрямку розвитку соціальної сфери на відміну від оцінювання лише за показниками інноваційного розвитку, які, головним чином, характеризують виробничу сферу. ІЛР оцінює прогрес за трьома його основними показниками: довге та здорове життя, доступ до знань та достойний рівень життя. Якщо країна демонструє прогрес в ІЛР, то вся економічна та інноваційна діяльність є успішною навіть за умови зниження рейтингу в інших міжнародних індексах.

Додається також аналіз Глобального індексу талантів та Глобального індексу конкурентоспроможності талантів, складовою якого є Індекс приваблювання талантів, включений до переліку цільових кількісних показників Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року.

Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК) 2016-2017 рр. За даними звіту Світового економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність “The Global Competitiveness Report 2016–2017”, Україна поступилася на 6 позицій в рейтингу і посіла 85 місце серед 138 досліджуваних країн. На одну позицію нижче опинилася Греція, яка посіла 86 місце, а на 84 позиції розмістилася Намібія. Швейцарія вже восьмий рік поспіль очолює рейтинг. Сінгапур залишився на 2 місці, США зберегли 3 позицію в рейтингу. До першої п’ятірки також увійшли Нідерланди та Німеччина.

Казахстан цього року погіршив свої позиції за показниками конкурентоспроможності і посів 53 місце у загальному рейтингу. Польща навпаки покращила і перемістилася з 41 місця на 36-е (рис. 1).

Автори рейтингу відзначають, що Україна, як і раніше, займає досить високі позиції за показниками: ємність ринку (47 місце), охорона здоров’я, початкова освіта (54), хоча при цьому позиції в рейтингу за цими показниками порівняно з минулим роком погіршилися. Найвищий рейтинг Україна має за показником “Вища, середня і професійна освіта” – 33 місце.

Позиція України погіршилася за 7-ма з 12-ти критеріїв: ефективність товарних ринків – 108 місце (проти 106 місця у 2015 р.); розвиток фінансового ринку – 130 (121); рівень розвитку бізнесу – 98 (91); інфраструктура – 75 (69); охорона здоров’я та початкова освіта – 54 (45); ефективність ринку праці – 73 (56); ємність ринку – 47 місце (проти 45-го у 2015 р.) (рис. 2).

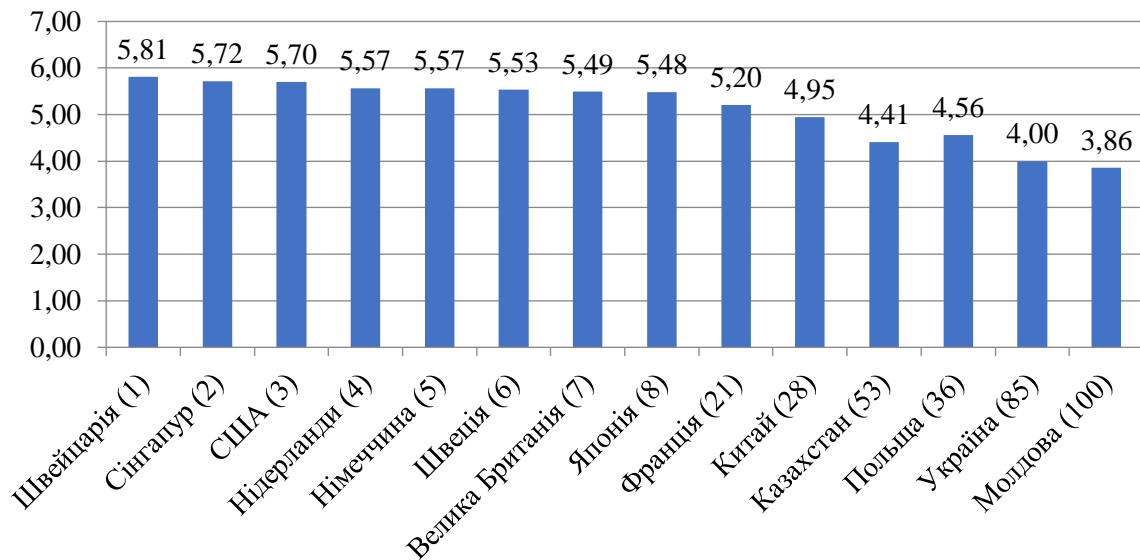

Рисунок 1 – Рейтинг країн за ГІК у 2016 р. [5]

Рейтинг України за підіндексом “Інновації” у доповіді 2016-2017 рр. відповідає 52 місцю, тобто зростання становить 2 позиції. Україна покращила свої позиції в рейтингу за всіма показниками підіндексу “Інновації”, окрім 2 складових “Якість науково-дослідних інститутів” – 50 місце проти 43-го у 2015 р., “Видатки компаній на дослідження і розвиток (ДіР)” – 68 місце проти 54-го у 2015 р. Найбільше зростання відзначено за критеріями: “Державні закупівлі новітніх технологій і продукції” – з 98 на 82 позицію рейтингу, “Взаємозв’язки університетів з промисловістю у сфері ДіР” – з 74 на 57 позицію (табл. 1).

За підіндексом “Технологічна готовність” Україна розташувалася на 85 місці рейтингу проти 86-го у 2015 році.

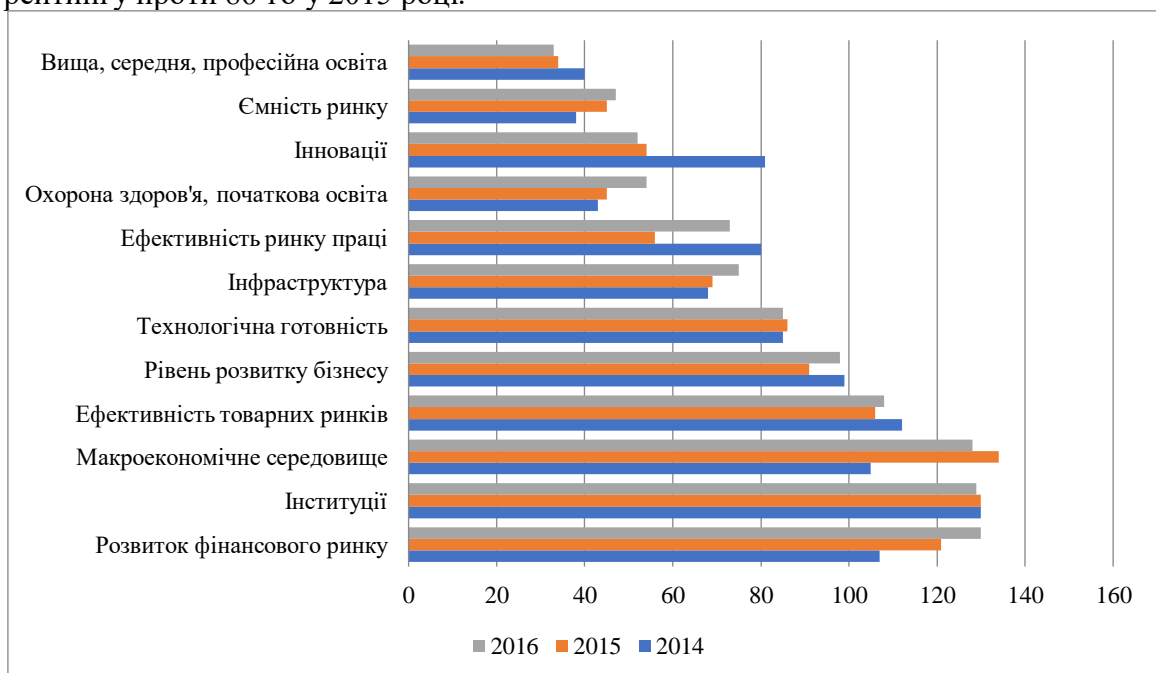

Рисунок 2 – Рейтинг України за 12 складовими ГІК за 2014-2016 рр. [5]

Таблиця 1

Підіндекс “Інновації” та його складові для України за період 2013-2016 рр. [5]

Показники	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
	рейтинг зі 148 країн	рейтинг зі 144 країн	рейтинг зі 140 країн	рейтинг зі 138 країн
Інновації	93	81	54	52
Інноваційна спроможність	100	82	52	49
Якість науково-дослідних інститутів	69	67	43	50
Видатки компаній на дослідження та розробки (ДіР)	112	66	54	68
Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері ДіР	77	74	74	57
Державні закупівлі новітніх технологій і продукції	118	123	98	82
Наявність вчених та інженерів	46	48	29	29
Кількість патентів, отриманих у США (на 1 млн. населення)	52	52	50	49

За всіма складовими підіндексу “Технологічна готовність” Україна покращила свої позиції в рейтингу. Частка користувачів мережі Інтернет зросла зі 43,4% до 49,3%, але позиція України залишилася незмінною – 80 місце в рейтингу. Найбільш проблемним показником залишається “Іноземні інвестиції та трансфер технологій” (115 місце), але з 2013 року простежується позитивна динаміка (табл. 2).

Таблиця 2

Підіндекс “Технологічна готовність” та його складові для України за період 2013-2016 рр. [5]

Показники	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
	рейтинг зі 148 країн	рейтинг зі 144 країн	рейтинг зі 140 країн	рейтинг зі 138 країн
Технологічна готовність	94	85	86	85
Наявність новітніх технологій	106	113	96	93
Рівень освоєння технологій	100	100	100	74
Іноземні інвестиції та трансфер технологій	131	127	117	115
Інтернет користувачі, %	93	82	80	80
Використання широкопasmового доступу до мережі Інтернет/ на 100 осіб	71	68	72	64

У ході дослідження респондентам пропонувалося вибрати зі списку п'ять найбільш проблемних факторів для ведення бізнесу в країні і розташувати їх у порядку зниження. Так, найбільш негативними чинниками для ведення господарської діяльності в Україні респонденти, як і минулого року, визначили корупцію – 14,0% респондентів (рік тому – 16,6%), політичну нестабільність – 13,2% (рік тому – 10,6%) та інфляцію – 11,9% (рік тому – 11,5%).

Згідно з доповіддю “Глобальний індекс інновацій 2017”, підготованою спільно Корнельським університетом, школою бізнесу INSEAD і Всесвітньою організацією

інтелектуальної власності (ВОІВ), Глобальний індекс інновацій (ГІІ) 2017 охоплює 127 економік світу й використовує 82 показники по цілому ряду тем.

Лідирують у рейтингу, як і рік тому, Швейцарія і Швеція. На третій позиції - Нідерланди, поліпшивши свій показник за рік на шість позицій. Також в десятку найбільш інноваційних країн увійшли: США, Велика Британія, Данія, Сінгапур, Фінляндія, Німеччина та Ірландія (рис. 3).

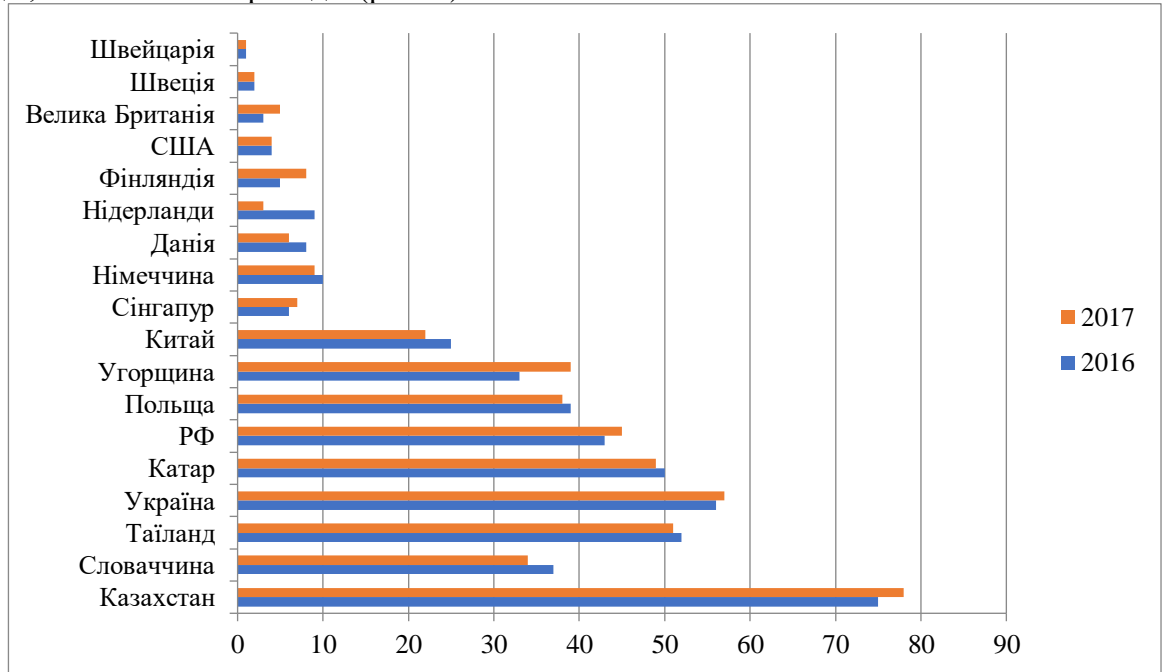

Рисунок 3 – Динаміка ГІІ по країнах за 2016-2017 рр. [6]

У 2017 р. Україна посіла найвищу позицію за останні 7 років – 50 місце, а в групі за рівнем доходів нижче середнього – 2 місце після В’єтнаму, обійшовши Монголію, Молдову, Вірменію та Індію. У порівнянні з 2016 р. Україна піднялася на 6 пунктів, що обумовлено високим коефіцієнтом інноваційної ефективності, тобто співвідношенням отриманого результату до інноваційних ресурсів.

Основою української інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал. Його ефективна реалізація і є головною конкурентною перевагою. Однак у порівнянні з 2016 р. цей показник зменшився за рахунок скорочення державних витрат на освіту (18 місце у 2016 р., 22 місце – 2017 р.) та науку. За підіндексом “людський капітал” у 2017 р. Україна на 41 позиції проти 40-ї у 2016 р. Фактором, який стримує інноваційний розвиток є низький рівень R&D витрат (54 місце у 2017 р.), що обумовлює пошук інших джерел фінансування та міграцію науковців за межі України.

У 2017 р. за підіндексом “Інституції” Україна посідає 101 місце, як і у 2016 р. (у тому числі за показником політичне середовище – 122-е місце (123 – 2016 р.), регуляторне середовище – 82-е (84 – 2016 р.), за станом бізнес-середовища – 78-е (79 – 2016 р.).

За рівнем розвитку інфраструктури Україна на 90 місці рейтингу проти 99-го у доповіді за 2016 рік. Показники ринків України оцінені в 43,2 бали, що відповідає 81-й позиції (за кредитами – 71 місце, рівнем торгівлі та конкуренції – 48, інвестиціями – 107).

За підіндексом “Бізнес-досвід” Україна піднялася на 22 позиції і посіла 51 місце (за кількістю працівників розумової праці – 41 місце, інноваційним зв’язками – 72, сприйняттям знань – 63).

За результативністю наукових досліджень Україна у 2017 р. на 32-й позиції рейтингу проти 33-ї у 2016 р. У тому числі за показником створення знань – 16 місце, вплив знань – 77, поширення знань – 54.

За підіндексом “Креативність” Україна покращила свою позицію, перемістившись з 58 місця на 49, у тому числі за показником “нематеріальні активи” – 26 місце, “креативні товари та послуги” – 92, “онлайн креативність” – 47 (рис. 4).

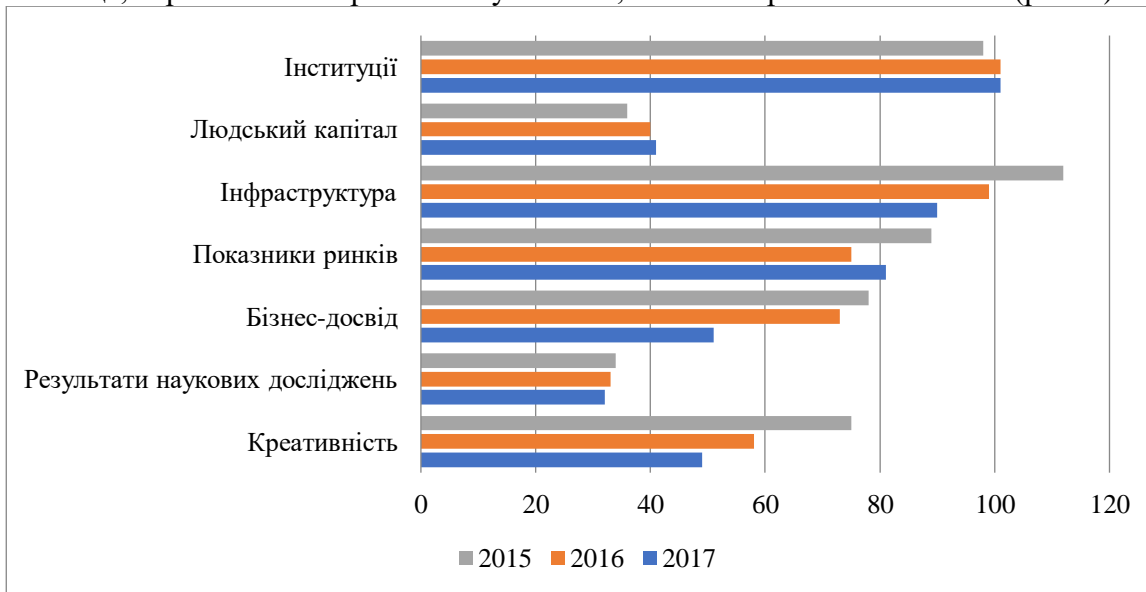

Рисунок 4 – Динаміка підіндексів ГП для України за 2015-2017 рр. [6]

Крім Глобального інноваційного індексу у доповіді визначається рейтинг країн за Індексом інноваційної ефективності, який розраховується на основі тих же показників та підіндексів, що й ГП, шляхом рейтингування відношення Інноваційного вихідного індексу до Інноваційного вхідного індексу. Індекс інноваційної ефективності характеризує створення сприятливих умов для інноваційної результативності. За цим показником у 2017 р. Україна на 11 місці, що на одну позицію вище, ніж у 2016 р. Це свідчить про зростання ефективності інноваційної діяльності в країні.

Світовий банк опублікував аналітичну доповідь «Ведення бізнесу в 2017 році» – XIV видання серії в рамках проекту «Ведення бізнесу» (Doing Business), що випускається Світовим банком і Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC, входить до групи СБ). У новому звіті наводиться рейтинг 190 держав світу за показником створення сприятливих умов ведення бізнесу.

Дослідження проводилося з червня 2015 по червень 2016 року. За цей період експерти зафіксували в 137 державах 283 нормативно-правових реформи в сфері регулювання підприємницької діяльності, спрямовані на поліпшення умов для створення і ведення бізнесу. Найбільша частина реформ стосується спрощення процедури створення підприємств. Наступні за популярністю – реформи в сфері оподаткування, доступу до кредитів і регулювання міжнародної торгівлі. Список країн, які продемонстрували значні поліпшення в полегшенні ведення бізнесу за останній рік, очолили: Бруней, Казахстан, Кенія, Білорусь, Індонезія. Однак незважаючи на значні поліпшення, у цих країнах все ще існують проблеми, які потребують рішень.

Цього року перше місце за сумарним ступенем сприятливості умов для підприємницької діяльності посіла Нова Зеландія і змістила на друге місце Сінгапур, який був лідером рейтингу протягом дев'яти років поспіль. У першу десятку країн-лідерів також увійшли: Данія, Гонконг, Південна Корея, Норвегія, Велика Британія, Сполучені Штати Америки, Швеція і Македонія.

Найбільш сприятливі умови для ведення бізнесу, як і раніше, відзначаються в країнах з високим рівнем доходу, що є членами ОЕСР, а найменш сприятливі – в країнах Африки і Південної Азії. Так, у багатьох африканських державах створення компанії обходиться значно дорожче, ніж в країнах ОЕСР, тому багато підприємств відмовляються від офіційної реєстрації і працюють нелегально в тіньовому секторі економіки. У таких державах для підприємців закритий доступ до організованого кредитування і ринків, а їх співробітники не отримують пільг і залишаються за рамками систем соціального захисту. Найбільш несприятливими країнами для ведення бізнесу в цьому році визнані Лівія, Еритрея, Сомалі.

Україна за Індексом ведення бізнесу 2017 поліпшила за рік свої показники на 3 пункти і посіла 80-е місце рейтингу, розташувавшись між Сан-Марино та Боснією і Герцеговиною. Однак варто зазначити, що покращення частково відбулися завдяки методологічним змінам, зокрема введенню гендерного компоненту та розширенню показників у сфері оподаткування. Ретроспективне застосування методологічних змін до показників минулих років свідчить про те, що власно реформи змінили положення країни лише на один пункт.

За результатами країн-сусідів, Росія в рейтингу піднялася на 11 позицій і опинилася на 40 місці. Білорусь перемістилася з 44 на 37 місце. Молдова піднялася з 52-го на 44 місце в рейтингу. Поліпшила результат і Польща, піднявшись з 25 на 24 місце. Україна належить до країн, які спростили нормативно-правові аспекти та зміцнили правові інститути за такими показниками: спрощення процедури реєстрація підприємств, захист прав інвесторів та оподаткування. Але все такими ж складними залишаються питання щодо отримання дозволів на будівництво – 140 місце, підключення до системи енергопостачання – 130, ліквідації підприємств – 150, міжнародної торгівлі – 115 позиція (табл. 3).

Таблиця 3

Рейтинг України за складовими Індeksu ведення бізнесу за 2013-2017 рр. [7]

Показники	2013	2014	2015	2016	2017
Реєстрація підприємств	50	47	76	30	20
Отримання дозволів на будівництво	183	41	70	140	140
Підключення до системи енергопостачання	166	172	185	137	130
Реєстрація власності	149	97	59	61	63
Доступ до кредитів	23	13	17	19	20
Захист прав інвесторів	117	128	109	88	70
Оподаткування	165	164	108	107	84
Міжнародна торгівля	145	148	154	109	115
Забезпечення виконання контрактів	42	45	43	98	81
Ліквідація підприємств	157	162	142	141	15

Індекс людського розвитку – це комбінований показник, що характеризує розвиток людського потенціалу в країнах і регіонах світу. Щорічно розраховується експертами Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) спільно з групою незалежних міжнародних експертів, які у своїй роботі поряд з аналітичними розробками використовують статистичні дані національних інститутів і міжнародних організацій.

Під час аналізу використовувалися кількісні і якісні дані. Результати показують рівень прогресу різних країн у процесах розвитку, основні досягнення, недоліки та, найважливіше, проблеми, які вимагають негайного розв'язання. Індекс людського розвитку (ІЛР) вимірює досягнення країни з точки зору стану здоров'я, отримання освіти і фактичного доходу її громадян.

У доповіді за 2016 р. представлені дані щодо ІЛР, розраховані за підсумками 2015 року, для 188 держав і територій. Україна втратила кілька позицій у рейтингу і тепер її місце – одне з найнижчих серед країн регіону та Європи і відповідає 84-ій позиції в загальному рейтингу. Позитивним є те, що Україна залишається серед країн з високим рівнем людського розвитку і поліпшила деякі показники, наприклад, тривалість часу навчання (табл. 4).

Таблиця 4

Показники Індексу людського розвитку 2016 для України та деяких країн [8]

Країна	Значення ІЛР	Рейтинг за ІРУ	Очікувана тривалість життя	Очікувана кількість років навчання	ВНД на душу населення за ПКС
Польща	0,855	36	77,6	16,4	24,1
Росія	0,804	49	70,3	15,0	23,29
Білорусь	0,796	52	71,5	15,7	15,63
Грузія	0,769	70	75,0	13,9	8,86
Туреччина	0,767	71	75,5	14,6	18,71
Україна	0,743	84	71,1	15,3	7,36
Вірменія	0,743	84	74,9	12,7	8,19
Молдова	0,699	107	71,7	11,8	5,03
Європа, Центральна Азія	0,756	-	72,6	13,9	12,86

Протягом 1990-2015 років очікувана тривалість життя при народженні зросла на 1,3 року, очікувана тривалість навчання – на 2,9 року, середня кількість років навчання – на 2,2 року, але валовий національний дохід (ВНД) на душу населення впав на 31,9%.

Отже, поки країни з подібними умовами та проблемами, які має Україна, поступово рухаються вперед та підвищують свій ВНД, потенціал людського розвитку в Україні використовується недостатньо, а розрив з іншими країнами зберігається.

Визнаючи важливість усіх інших складових ІЛР, слід підкреслити, що саме економічний розвиток і справедливий розподіл ресурсів може найбільше сприяти підвищенню місця країни у рейтингу людського розвитку. Досвід розвинутих країн

доводить, що за умов сталого розвитку інновації повинні пропорційно здійснювати внесок в економічний і соціальний розвиток.

Інноваційний розвиток перетворився в сучасних умовах на один з найважливіших факторів не тільки конкурентоспроможності економіки, але й соціально-економічного розвитку, удосконалення інституційного середовища економіки та задоволення потреб споживачів.

Україна має високий освітній та науковий потенціал, здатний продукувати різноманітні новації у вигляді ідей, наукових розробок, патентів, однак при цьому вона має слабкий механізм впровадження їх у сферу економічної діяльності. У зв'язку з цим, у першу чергу, необхідно розробити дієвий механізм впровадження результатів інноваційної діяльності, що має забезпечити подальше підвищення рівня життя населення та вищі показники Індексу людського розвитку.

Підсумовуючи результати аналізу показників міжнародних індексів можна зробити висновок, що зміни відбуваються досить повільно (табл. 5). Наближення до поставлених цілей спостерігається за трьома з чотирьох індексів, але за двома з них – індексами Doing Business та приваблювання талантів – наближення відбувається дуже повільно: з такою швидкістю до 2020 р. Україна навряд чи досягне поставлених цілей.

Таблиця 5

Рейтинги України за міжнародними індексами у 2015-2016 рр. і 2017 р. та цільові кількісні показники, яких передбачається досягнути до 2020 р.

Індекс	Рейтинг за 2015-2016 рр.	Рейтинг 2017р.	Рейтинг за поставленою ціллю у 2020 р.
Doing Business	83	80	30
Глобальний інноваційний індекс	56	50	50
Індекс людського розвитку	81	84	50
Індекс приваблювання талантів	97	94	80

У «Стратегії сталого розвитку України – 2020» передбачено дерегуляцію та розвиток підприємництва, а також однією з ключових цілей – прагнення України увійти до перших 30 країн рейтингу Doing Business. Але, як свідчать дані цього Індексу за 2017р., деякі показники, зокрема «отримання дозволів на будівництво», «ліквідація підприємств», «міжнародна торгівля», залишаються на дуже низькому рівні, хоча сумарне значення даного Індексу покращилося до 80-ої позиції.

За Глобальним індексом інновацій Україна досягла поставленого урядом завдання – 50 місце, але при цьому низькими є показники інституціонального розвитку (101 місце як і у минулому році) та розвитку інфраструктури (90 місце) у зв'язку з політичною нестабільністю і непослідовністю проведення реформ. Законодавча база та методи державної підтримки інноваційного розвитку залишаються недосконалими.

Погіршення позиції України в Індексі людського розвитку свідчить про необхідність ефективних дій з покращення економічної ситуації в країні, оскільки значення ВВП на душу населення зараз навіть нижче, ніж у 1990 р. Україна не в повній мірі використовує людський потенціал, тому значно відстає від країн з подібними

умовами і проблемами. Про це ж свідчить і погіршення позиції України у Глобальному індексі конкурентоспроможності талантів.

Крім того, Україна в порівнянні з минулим роком втратила 6 позицій за рівнем конкурентоспроможності. Причиною цього стало погіршення показників «розвитку фінансового ринку», «рівня розвитку бізнесу», «інфраструктури».

Шлях до процвітання лежить через зростання економіки, зростання економіки залежить від конкурентоспроможності продукції, конкурентоспроможність продукції – від інновацій, а інновації – від ступеня підтримки розвитку талантів в країні. За Глобальним індексом конкурентоспроможності талантів позиція України в загальному рейтингу погіршилася. Основною причиною є недосконалість регуляторного середовища, бізнес середовища і ринку праці. У Глобальному індексі талантів слабкими місцями України також визначено “якість середовища для підготовки кваліфікованих кадрів”, “мобільність і відносна відкритість ринку праці”.

Висновки. Таким чином, для розвитку інновацій в Україні необхідно, перш за все, створити ефективне інституціональне середовище, яке забезпечить економічне зростання, розвиток талантів та підвищення рівня людського розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційна стратегія українських реформ / [А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко]. – К.: Знання України, 2002. – 109 с.
2. Гражевська Н. І. Системна трансформація економіки в сучасному парадигмальному контексті / Н. І. Гражевська // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія Економіка. – 2006. – № 86–8. – С. 7–10
3. Федулова Л. Тенденції розвитку високотехнологічного сектору економіки України / Л. Федулова // ЕКОНОМІСТ. – 2009. - №1. – с. 32-36.
4. Розпорядження КМУ від 03.04.2017 «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>
5. The Global Competitiveness Report 2016-2017. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf
6. The Global Innovation Index 2017. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2017-report>
7. Доповідь “Doing business” за 2013-2017 рр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org>
8. Human Development Index 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf